

ปลูกอ้อยคั้นน้ำในพื้นที่ดินเปรี้ยว...สู่การสร้างรายได้เสริมในครัวเรือน

โดย นางสาวหยุด เพ็ชรสุข

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ

อ้อย (*Sugarcane-Saccharumofficinarum* L.) เป็นพืชตระกูลหญ้าและเป็นพืชอาหารที่มีความสำคัญอันดับ 4 ของโลกรองจากข้าวสาลี ข้าวโพด และข้าว ตามลำดับ อ้อยเป็นพืชที่ปลูกง่ายและชอบอากาศร้อนชื้น ดังนั้น ประเทศที่ปลูกอ้อยซึ่งมีประมาณ 70 ประเทศจึงอยู่ในแถบร้อนชื้น รวมทั้งประเทศไทยด้วย พันธุ์อ้อยที่ ปลูกกัน ในประเทศไทย มี 2 ชนิด คือ อ้อยโรงงานและอ้อยเคี้ยวหรืออ้อยคั้นน้ำ

อ้อยโรงงาน เป็นอ้อย ลูกผสม ที่เกิดขึ้นโดยนักผสมพันธุ์อ้อยของ ประเทศต่างๆ ทั่วโลก สำหรับประเทศไทยได้มีการนำพันธุ์อ้อยลูกผสมเข้ามาจากต่างประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันรวม มากกว่า 220 พันธุ์ และมีเพียง 20 พันธุ์ ที่ปลูกเป็นการค้าอยู่ในภาคต่างๆ เช่น ปี 4098, ซีบี 38-22, ซีโอ 419, ซีโอ 421, เอฟ 108, เอฟ 134 , เอฟ 137 และเอฟ 138 เป็นต้น

อ้อยเคี้ยว หรือ **อ้อยคั้นน้ำ** เป็น อ้อยที่นิยมนำมาคั้นน้ำ มีลักษณะ เปลือกและเนื้อนิ่ม เคี้ยวง่าย ให้ปริมาณน้ำอ้อย สดสูง รสชาติ หอมหวาน อร่อย พันธุ์อ้อยคั้นน้ำที่นิยมปลูก เช่น อ้อยพันธุ์สิงคโปร์ พันธุ์เมอร์ชาร์ท พันธุ์สุพรรณบุรี 50 และพันธุ์สุพรรณบุรี 72 เป็นต้น ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง เกษตรกร นิยมปลูกอ้อยคั้นน้ำ เนื่องจากเป็นพืชที่ ให้ผลตอบแทนต่อไร่สูงมาก และ มีตลาดการบริโภคน้ำอ้อยสด รองรับ โดยเฉพาะในช่วงเดือนถือศีลของชาวไทยมุสลิม

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้มีการนำอ้อยคั้นน้ำพันธุ์สิงคโปร์ พันธุ์ สุพรรณบุรี 50 และ พันธุ์สุพรรณบุรี 72 มาทดสอบภายในพื้นที่แปลงทดลองภายในศูนย์ฯ ซึ่งเป็นพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด พบว่า สามารถ เจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้ดี น้ำอ้อยสดที่ได้มีความหวานใกล้เคียงกับที่ปลูกในพื้นที่อื่นๆ จึงได้นำอ้อยคั้นน้ำ ทั้ง 3 พันธุ์มาจัดทำเป็นแปลงสาธิตขึ้น เพื่อเป็นจุดเรียนรู้ดูงานสำหรับเกษตรกรที่สนใจ พร้อมทั้งได้สนับสนุนพันธุ์ และส่งเสริมให้เกษตรกรนำไปปลูกในพื้นที่ของตนเอง เพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครัวเรือนต่อไป

พันธุ์สิงคโปร์ เป็นพันธุ์ดั้งเดิมที่เกษตรกรอำเภอบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยานิยมปลูกในอดีต ลักษณะใบมีสีเขียวอ่อน ลำต้นมีขนาดใหญ่ สีเหลืองเข้ม ปล้องสั้นเป็นรูปข้าวต้มมัดหรือป่องกลาง มีการแตกกอ 3-4 ลำต่อกอ ให้ผลผลิตน้ำอ้อยสด 2,100-2,800 ลิตรต่อไร่ มีความหวานประมาณ 13 องศาบริกซ์

ข้อดี เป็นที่ต้องการของตลาด เนื่องจากเปลือกนิ่มสามารถใช้เครื่องคั้นน้ำได้โดยไม่ต้องปอกเปลือก น้ำอ้อยสดมีสีเหลืองนวลน่ารับประทาน

ข้อด้อย ไร่ต่อไม่ได้ต้องปลูกใหม่ทุกครั้ง มีความอ่อนแอต่อโรคลำต้นเน่าแดง

พันธุ์สุพรรณบุรี 50 เป็นพันธุ์ที่เกิดจากการคัดเลือกพันธุ์ในโครงการวิจัยพืชไร่สุพรรณบุรี เมื่อปี 2533 ได้มาจากการผสมเปิดของอ้อยพันธุ์ SP074 แบบ Polycross ลักษณะใบมีสีเขียวเข้ม ลำต้นมีขนาดใหญ่สีเขียวอมเหลือง ปล้องยาว เป็นรูปทรงกระบอก

ข้อดี มีการแตกกอสูงถึง 5-6 ลำต่อกอ ไร่ต่อได้ 2-3 ครั้ง มีความต้านทานต่อโรคลำต้นเน่าแดง ให้ผลผลิตน้ำอ้อยสดสูงถึง 4,600-5,200 ลิตรต่อไร่ และมีความหวานสูงถึง 15 องศาบริกซ์

ข้อด้อย มีเปลือกแข็ง ต้องปอกเปลือกก่อนนำไปเข้าเครื่องคั้นทำให้พ่อค้าต้องเสียเวลาในการปอกเปลือก และน้ำอ้อยสดมีสีเขียวเข้มไม่ค่อยเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค

พันธุ์สุพรรณบุรี 72 เป็นพันธุ์ที่คัดเลือกได้จากการผสมเปิดของอ้อยพันธุ์เมอร์ชาร์ต ลักษณะใบมีขนาดปานกลาง ปลายใบโค้ง ลำต้นมีสีเขียวอมเหลือง ปล้องมีรูปร่างทรงกระบอกค่อนข้างยาวมีร่องเหนือตา

ข้อดี มีการแตกกอสูงถึง 6-7 ลำต่อกอ สามารถไร่ต่อได้ 2-3 ครั้ง มีความต้านทานต่อโรคลำต้นเน่าแดง เปลือกนิ่มสามารถเข้าเครื่องคั้นโดยไม่ต้องปอกเปลือก ให้ผลผลิตน้ำอ้อยสดสูงถึง 4,600-5,200 ลิตรต่อไร่ และมีความหวานสูงถึง 19 องศาบริกซ์

ข้อเสีย น้ำอ้อยสดมีสีเหลืองอมเขียวเข้ม

การปลูกอ้อยในพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด

การปรับสภาพพื้นที่ ดินเปรี้ยวจัดเป็นดินที่มีสภาพเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมขัง จำเป็นต้องมีการขุดคูยกร่องเพื่อระบายน้ำออก จากนั้นจึงไถพรวนดินและตากดินทิ้งไว้นาน 3-5 วัน

การปรับปรุงดิน ในการปลูกอ้อยในดินเปรี้ยวจัดจำเป็นต้องมีการปรับปรุงดินให้มีค่าความเป็นกรด-ด่างที่เหมาะสมในการปลูกพืช โดยการใส่หินปูนฝุ่นในอัตรา 2 ตันต่อไร่ คลุกเคล้าให้เข้ากับดินและทิ้งไว้ 15 วัน ก่อนปลูก และเนื่องจากดินเปรี้ยวจัดเป็นดินเหนียวที่มีการระบายน้ำเลว จึงจำเป็นต้องมีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยหมัก ในอัตรา 5 ตันต่อไร่ เพื่อปรับปรุงดินให้ร่วนซุยก่อนทำการปลูกอ้อย

วิธีการปลูก การปลูกอ้อยคั้นน้ำที่อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก สามารถเริ่มปลูกได้ตั้งแต่ช่วงเดือน พฤษภาคม-มิถุนายน ส่วนการปลูกในระบบร่องสวนที่มีการชลประทาน สามารถปลูกในเวลาใดก็ได้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) การเตรียมท่อนพันธุ์ ใช้ท่อนพันธุ์ที่มีอายุระหว่าง 6-8 เดือน ให้แต่ละท่อนพันธุ์มีตาอยู่ 2-3 ตา

2) ระยะปลูกระหว่างร่องประมาณ 0.75-1.00 เมตร และระยะห่างระหว่างท่อนพันธุ์ 0.50 เมตร โดยแนวของอ้อยนั้นจะขวางความยาวของร่องหรือวางตามความยาวของร่องก็ได้

3) วางท่อนพันธุ์ในร่องปลูกให้ตาของอ้อยอยู่ด้านข้างของท่อนพันธุ์ เอียง 45 องศา และวางท่อนพันธุ์ตามระยะปลูกที่กำหนด แล้วกลบดินหนาประมาณ 3-5 เซนติเมตร

การดูแลรักษา

1) การให้น้ำ จำเป็นต้องมีการให้น้ำตามความต้องการของอ้อย โดยแบ่งการให้น้ำเป็น 3 ระยะ คือ (1) ระยะอ้อยเริ่มงอกจนเริ่มมีใบจริง (อายุ 4-6 สัปดาห์หลังปลูก) (2) ระยะที่รากงอกจนอ้อยเริ่มแตกกอ (อายุ 2-4 เดือนหลังปลูก) ซึ่งเป็นระยะที่อ้อยเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว จึงควรมีการให้น้ำมากขึ้นทุก 1-2 สัปดาห์ และ (3) ระยะอ้อยเริ่มแก่ ก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิต 1 เดือน ควรหยุดการให้น้ำเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำตาลในลำต้นอ้อย

2) การใส่ปุ๋ย โดยทั่วไปจะแบ่งการใส่ปุ๋ยเป็น 2 ครั้งคือ ครั้งแรกเมื่ออ้อยอายุ 1 เดือน ใส่ปุ๋ย 16-8-8 อัตรา 35 กิโลกรัมต่อไร่ และครั้งที่ 2 เมื่ออ้อยอายุ 3 เดือน ใส่ปุ๋ย 16-8-8 อัตรา 40 กิโลกรัมต่อไร่

3) การกำจัดวัชพืช การกำจัดวัชพืชที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยหลายๆวิธีปฏิบัติร่วมกัน ดังนี้ (1) การเตรียมดินก่อนปลูก เริ่มจากการไถและเตรียมแปลงโดยการตากดิน 7-15 วัน ช่วยให้เศษซากแห้งวัชพืชถูกแดดเผาทำลาย (2) การไถพรวน ทำให้รากวัชพืชหลุดจากดินและแห้งตาย (3) การดายวัชพืชด้วยแรงงานคนเหมาะสมสำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกน้อยๆ เงินทุนน้อย (4) การคลุมดินด้วยใบและยอดอ้อยภายหลังการเก็บเกี่ยว (5) การใช้สารกำจัดวัชพืช ตัวอย่างสารกำจัดวัชพืชที่นิยมใช้ในไร่อ้อยคั้นน้ำ เช่น ไดยูรอน เมทริบูซิน อ็อกซีฟลูอร์เฟน อะทราซีน และไกลโฟเสท

การเก็บเกี่ยว อายุที่เหมาะสมต่อการเก็บเกี่ยวอ้อยคั้นน้ำ คือ ช่วงอายุ 8-10 เดือน ซึ่งเป็นช่วงที่น้ำอ้อยมีความหวานพอเหมาะต่อการบริโภคและเป็นที่ต้องการของตลาด

ผลตอบแทน

จากการรวบรวมข้อมูลผลตอบแทนของเกษตรกรที่ได้เข้ามาศึกษาดูงาน ขอคำแนะนำ และขอรับท่อนพันธุ์อ้อยจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ เพื่อนำไปปลูกทั้งที่จำหน่ายแบบอ้อยลำและแปรรูปเป็นน้ำอ้อยสด พบว่า การปลูกอ้อยพันธุ์อ้อยคั้นน้ำแต่ละพันธุ์มีต้นทุนการปลูกที่ใกล้เคียงกันโดยประมาณ 9 ,400 บาทต่อไร่ต้นทุนการผลิตน้ำอ้อยโดยประมาณ 13 ,000 บาท แต่ผลตอบแทนที่ได้รับมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้รับจากแต่ละสายพันธุ์ ดังนี้

ผลตอบแทนจากการปลูกอ้อยพันธุ์สิงคโปร์ พบว่า ได้ผลผลิตโดยเฉลี่ยประมาณ 1,900 กิโลกรัมต่อไร่ ถ้าจำหน่ายแบบอ้อยลำ กิโลกรัมละ 7 บาท มีรายได้รวม 13,300 บาทต่อไร่ ได้กำไรสุทธิ 3,900 บาทต่อไร่ หากแปรรูปเป็นน้ำอ้อยสดได้ผลผลิตน้ำอ้อยสด 2,100-2,800 ลิตรต่อไร่ จำหน่ายในราคาลิตรละ 30 บาท มีรายได้จากการขายน้ำอ้อย 63,000-84,000 บาทต่อไร่ ได้กำไรสุทธิ 40,600-61,600 บาท

ผลตอบแทนจากการปลูกอ้อยพันธุ์สุพรรณบุรี 50 และอ้อยพันธุ์สุพรรณบุรี 72 พบว่า ได้ผลผลิตในอัตราที่ใกล้เคียงกันโดยเฉลี่ยประมาณ 3,300 กิโลกรัมต่อไร่ ถ้าจำหน่ายแบบอ้อยลำ กิโลกรัมละ 7 บาท มีรายได้รวม 23,100 บาทต่อไร่ ได้กำไรสุทธิ 13,700 บาทต่อไร่ หากแปรรูปเป็นน้ำอ้อยสดได้ผลผลิตน้ำอ้อยสด 4,600-5,200 ลิตรต่อไร่ จำหน่ายในราคาลิตรละ 30 บาท มีรายได้จากการขายน้ำอ้อย 138,000-156,000 บาทต่อไร่ ได้กำไรสุทธิ 115,600-133,600 บาท จากผลตอบแทนที่ได้รับส่งผลให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายอ้อยคั้นน้ำ มีอาชีพ ลดอัตราการว่างงาน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สำหรับเกษตรกรที่มีสภาพพื้นที่เป็นดินเปรี้ยวจัดและสนใจปลูกอ้อยคั้นน้ำเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริม สามารถติดต่อขอรับคำแนะนำเพิ่มเติมได้ที่ งานวิชาการและประสานงาน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ โทรศัพท์ 073-631033 , 073-631038

